

նը դիմացը կուգայ, կարծելով թէ անկէ կրնայ ոչխարին քովը երթալ՝ գլխովը զարնելուն պէս՝ դուռը տեղիք կուտայ որ գայլը անցնի. և որովհետեւ դուռը հակաքարշ ունի, անովնորէն իր առջի դիրքը կը դառնայ ու կը բացուի, որով ուրիշ գայլերն ալ ոչխարին ճայնը լսելով ու ներսի գայլը տեսնելով՝ կարծեն թէ անիկայ ճամբան գտեր է, ուստի իրենք ալ հետզհետէ ներս կը մտնեն. և ուրիշ բան ընել չկարենալով՝ ան ճամբուն մէջ կը կոր կը կոր կը պտըտին. ոչ ոչխարին քովը կրնան մօտենալ, և ոչ ետ դառնալ, ճամբան նեղ ըլլալուն համար: Եւ գործիքս ստորագրողը կ'ըսէ թէ շատ անգամ տեսեր եմ որ իրեք չորս հատը մէկէն կը բռնուէին նոյն գործիքին մէջ:

Գայլ որսալու համար ուրիշ գործիք մըն ալ կայ՝ որ մուկ որսալու համար զսպանակաւոր գործիքին՝ մեծն է. և ան կ'իսաբոլորակներն ալ որ միանալով կենդանւոյն ձեռքը կամ վիզը կը սխմեն՝ ներսի կողմէն սուր սուր գամեր ունին որ գոցուելու ատենը կենդանւոյն մսին մէջը կը մտնեն:

Գայլերը սպաննելու մէկ կերպն ալ թոյնն է: Երեւնայ թէ հիները աս բանիս համար «Իրիւնձա» ու ակոնիտոն՝ ըսուած բոյսերը կը գործածէին. բայց հիմա գործածուածը տաճիկերէն Գարիա պիպէն ըսուածն է, որ մսի կտոր մը դանակով ծակ ծակ ընելէն ետքը՝ ասոր ծեծածին փոշիէն անոնց մէջ կը դնեն, ու անտառին մէջ քաշելով անցընելէն ետքը՝ առանձին տեղ մը կը ձգեն. և որպէս զի շներն ալ ուտելով չմնասուին՝ շան մսով ընելու է աս բանս, որովհետեւ շները շան միս չեն ուտեր: Եւ բանիս ամենէն յարմար ատենը ձմեռն է, վասն զի ան ատեն գայլերը աւելի անօթի կ'ըլլան. և որովհետեւ գայլը շներուն պէս քիչ կը ծամէ կերածը, ան մսէն կտոր մը կ'ըլլուն պէս՝ սաստիկ կը ծարուի:

և որչափ որ ջուր խմէ՝ այնչափ աւելի ներսի գին կ'այրի ու թոյնը կ'արծարծի. ասանկով թէ որ շատ կերեր է՝ շուտով կը մեռնի:

Եւ կ'ըսեմք՝ աս բանիս մէջ գործածել չըլլար. մէյմը որ սաստիկ վտանգաւոր է, մէյմն ալ որ գայլը շուտով կը ճանչնայ զանիկայ:

Եւ քրեմն ալ փոխանակ թոյնի՝ ասեղները մագով խաչաձև կապելով մսի մէջ կը դնեն, որ կ'ըլլեն ետքը կերթան անոր աղիքը կը պատուեն ու կը մեռցնեն. բայց ասիկայ ալ շատ ապահով բան չէ:

Բնաւորական ծանրագիտ:

ՊԱՏՐՆԱԶԻ կամ մեղիսայի՝ ջրին ամանին պէս նեղ ու երկայն ապակե շիշի մը մէջ օդի լեցուր. մէկ ունկի քափուր ալ առ՝ ու թը մաս բաժնէ, ու վեց մասը լից շիշին մէջ. ունկիի ու թը մասին մէկուն չափ ալ մաքուր աղբորակ դիր, նոյնչափ ալ ամմոնիաք, և աղէկ մը խառնէ որ աս նիւթերը դիւրաւ լուծուին. միայն թէ աս հեղուկը պէտք չէ ինչուան շիշին բերանը լեցուն ըլլայ, հապա մատ մը կամ երկու մատ վար: Ետոյ շիշին բերանը խիցքով՝ աղէկ մը գոցէ, և կնքամոմով պատէ, ու պատուհանին դիմացը կախէ. նայէ որ պատուհանին դիրքը դէպ 'ի հարաւ չըլլայ, և շիշ տեղէն չշարժի: Եւ մը ատեն այսպէս կենալէն ետքը, շիշին յատակը մատ մը թանձրութեամբ դիրտ կը կապէ:

Եւ տեսակ ծանրագիտին ցցուցած նշանները ասոնք են.

(1) Ե որ տակը նստած դիրտէն ծուխի կամ ամպի պէս բան մը ելլէ, հովի նշան է:

1 Սըլան օթաւ:

2 Իտ. Melissa. ՏՃ. օդուլ օթաւ, փոշի օթաւ:

3 Թափա, Բեգաճ:

1 Չափազ փախել:

2 Խանգփանէմ:

Փոփոխական օդեր ըլլալու ատեն՝ տակի դիրտը կը պղտորի, իսկ օդին զուտ ու հանդարտ կը մնայ :

Երբոր օդը գեղեցիկ պիտի ըլլայ, տակի դիրտին վրայ գզած բրդի կամ բամպակի կտորներու պէս բաներ կ'երևան. իսկ օդին նոյնպէս զուտ կը մնայ :

Երբոր ան ծիւերը շատնան ու վեր ելլեն, և հեղանիւթը պղտորեն ու խռովեն, փոթորկի նշան է :

Երբոր հեղուկին երեսը բարակ մաշկ մը կը կապէ սառի պէս, և տակի դիրտը վեր կը բարձրանայ՝ անձրևի նշան է, իսկ ձմեռը՝ ձեան :

Նուրի կամ ամպի պէս նիւթը շատնայ նէ՝ փոթորկի նշան է : Իսկ երբոր տակի դիրտը երեսը կ'ելլէ, ու հեղուկը տակը պայծառ կը մնայ, գետ նաշարժի նշան է :

Երբոր դիրտը երկու կը բաժնուի, կէսը տակը կը մնայ, ու կէսը երեսը կ'ելլէ, ու մէջի հեղանիւթը զուտ ու մաքուր կը մնայ, երկրորդ օրը բոլոր անձրև կուգայ :

Ղանձերը Զարդելու հնարք :

Եթէ կտոր մը կուայաք՝ ըսուած փայտէն, և մանր ջարդելէդ ետքը ջրին մէջ եփէ. ան ջուրը մեղրի հետ խառնէ, ու պնակի մը մէջ լեցուցած դիր ան տեղը՝ ուր որ ձանձ շատ կայ : Ղանձերը ան անուշ մեղրը ուտելուն պէս՝ կը թունաւորուին, ու թմրած՝ ասդիս անդին կ'իյնան կը սատկին :

1 Լտ. Guajacum. Իս. Legno santo. ՏՄ. փեյ-լաճէր աղածը :

ԲԱՆԱՍԻՐԱԿԱՆ ՏԵՂԵԿՈՒԹԻՒՆ,

ՏԵՂԱԳՐՈՒԹԻՒՆ

(Ժ) Ե ցամաք ու ջրոք երկիրները հարգուած հրաւիրական հարողութեանը համախելին վրայ ինչ աղտոյցութիւն ունին :

Եթիւ ՊԱՆ որ աշխարհիս ամէն մաւսերէն վեր է իրեն ամէն տեսակ յառաջագիմութեամբ, մանաւանդ գիտութեան և իմաստութեան մէջ ծաղկած ըլլալով, պատճառը ինչ է ըսենք նէ՝ իմաստուն աշխարհագէտները շատ բան կը զուրցեն, և ամէն ալ իրաւ կրնան ըլլալ : Եւ ճշմարիտ պատճառներէն մէկն ալ ան է, որ Ովկիանոսին երկու մեծամեծ թւերը, այսինքն Սիջերկրական և Պալմիկ ծովերը, և ասոնցմէ ձեւացած ծոցերը՝ Եւրոպայի ցամաքին մէջ մտած են, ու մէյմէկ ջրանցքի պէս՝ հարաւէն հիւսիս կը վազեն. և աս ծովերը թափող մեծամեծ գետեր կան՝ որոնց մէջ տարւոյն մեծ մասը նաւարկութիւն կ'ըլլայ, ու աշխարհիս հեռաւոր կողմերը կ'երթըցուի. մարդիկ ալ երկրիս զանազան բերքերը իրարու տանելով ու բերելով՝ իրարմէ նոր նոր գաղափարներ կը սորվին, խելքերնին կը բալլուի. ուստի կը տեսնենք որ քաղաքականութիւնը ծովեզերեայ տեղուանք, գետերու բերան, և բարեբեր կղզիներու մէջ միշտ աւելի ծաղկած է վաճառականութեամբ՝ քան թէ չոր ցամաք երկիրներու մէջ :

Ինչո՞ւ համար այնչափ ծաղկած էր հին ատենի Եգիպտացոց քաղաքականութիւնը. — Եւ մեծ պատճառներէն մէկն էր՝ Եգիպտոս գետը, որուն երկու ծայրերը այլեւայլ ճիւղեր բաժնուած ըլլալով, անկէ զատ՝ ուրիշ ջրանցքներ ալ ունենալով՝ քաղաքներն ու աւանները իրարու հետ հաղորդակցութիւն ունէին. ասանկով վա-